

Stichting Burgercomité Haren

'Feitelijk juiste' antwoorden op vragen in het voorlopig verslag n.a.v. wetsvoorstel tot samenvoeging van Groningen, Haren en Ten Boer (34 805)

§1. Inleiding

Vraag 0

CDA: Waarom zijn het herindelingsadvies en de bijbehorende reactienota niet als bijlagen bij de memorie van toelichting opgenomen?

Feitelijk juiste antwoord: (dit kan alleen de minister toelichten)

§2. Voorgeschiedenis en totstandkoming herindelingsadvies

Vraag 1

VVD: Zijn er in de loop van het herindelingsproces door de provincie ook andere opties (dan herindeling van Haren met Groningen en Ten Boer) onderzocht en/of overwogen, ervan uitgaande dat zelfstandigheid op termijn niet mogelijk is?

Feitelijk juiste antwoord: *Neen.*

Vraag 2

VVD: Indien dat niet het geval is: waarom is er niet naar andere oplossingen gekeken, die wellicht beter hadden aangesloten bij de wensen van de Harense gemeenteraad?

Feitelijk juiste antwoord: *Bij de provincie ontbrak de politieke wil om naar andere oplossingen te kijken.*

Vraag 3

VVD: Kan de regering aangeven of gedurende het herindelingsproces Haren hier zelf wel om heeft gevraagd?

Feitelijk juiste antwoord: *Neen. Dit wordt verklaard door de omstandigheid dat de provincie bij het gemeentebestuur van Haren de verwachting had gewekt dat Haren zelfstandig zou kunnen blijven, indien het gemeentebestuur kans zou zien om, overeenkomstig het hiertoe door B&A gegeven advies, een verbeterplan te maken voor de zes verbeterpunten die uit de bestuurskrachtanalyse door B&A naar voren waren gekomen. Door deelname aan het open overleg met Groningen en Ten Boer, waartoe de provincie Haren had verplicht, zou het gemeentebestuur in staat worden gesteld tot een door de provincie gewenste vergelijking van het eigen verbeterplan en de uitkomst van het open overleg, teneinde te kunnen afwegen: waarmee worden onze inwoners het beste gediend – met zelfstandig blijven of met herindeling met Groningen en Ten Boer? Zo hebben gedeputeerde staten hun besluit tot toepassing van artikel 8 Wet arhi op 13 april 2016 in de Statencommissie Bestuur ook verantwoord.*

Hoewel de raad van Haren op 15 juni 2016 een verbeterplan heeft vastgesteld dat geheel in lijn was met het advies van B&A, en vervolgens na vergelijking van dit plan met het rapport Verkenning gemeentelijke herindeling Groningen, Haren en Ten Boer de door de gevraagde afweging heeft gemaakt, hebben gedeputeerde staten hieraan geen inhoudelijke aandacht geschonken. Zonder een deugdelijke onderbouwing heeft de provincie de door de raad gemaakte keuze voor behoud van zelfstandigheid door uitvoering van het eigen verbeterplan verworpen. Uit deze gang van zaken kan slechts één conclusie worden getrokken: de toepassing van artikel 8 Wet arhi was uitsluitend gericht op aansluiting van Haren bij het reeds door Groningen en Ten Boer in gang gezette herindelingsproces.

Vraag 4

VVD: Hoe kijken de gemeente Groningen en Ten Boer aan tegen het samenvoegen van beide gemeenten als Haren er niet bij betrokken zou zijn?

Feitelijk juiste antwoord: *Voor beide gemeenten is fusie met Haren volstrekt niet noodzakelijk. De gemeenteraden van Groningen en Ten Boer hebben in december 2015 aan de respectievelijke colleges van burgemeester en wethouder opdracht gegeven om in gezamenlijk overleg te komen tot een concept-herindelingsontwerp Groningen-Ten Boer. In juni 2016 hebben beide gemeenteraden uitgesproken dat Haren welkom is bij de fusie van hun gemeenten, maar niet hoeft mee te doen. Tevens hebben zij in hun zienswijzen over het herindelingsontwerp Groningen, Haren en Ten Boer aangegeven dat zij Groningen en Ten Boer geen hinder willen laten ondervinden door de voorgenomen herindeling van Haren. Aan de door Groningen en Ten Boer gemaakte afspraken over de herindelingsdatum van 1 januari 2019 en toepassing van de lichte samenvoegingsvariant mag niet getornd worden.*

Vraag 5

CDA: Volgens het rapport Verkenning zelfstandigheid gemeente Haren (2016) wordt “de werkwijze van de gemeente gekenmerkt door een actiegerichte aanpak: de focus ligt op het oplossen van vraagstukken en realiseren van ambities op een pragmatische wijze: ‘aan de slag’. Beide sterke punten hebben tegelijk hun keerzijde die de bestuurskracht sterk beperkt.” Hoe beoordeelt de regering deze kenschets van het functioneren van de ambtelijke organisatie van de gemeente Haren in het licht van de toenemende opgaven voor gemeenten?

Feitelijk juiste antwoord: *In een kleinschalige gemeente als Haren is juist een pragmatische aanpak altijd het best gebleken, door de korte lijnen met burgers en maatschappelijke organisaties is het gemakkelijk snel schakelen. Dit versterkt de burgerkracht en reduceert de kosten. Burgers stellen het ook op prijs dat de directe contacten met bestuur en ambtelijke organisatie zorgen voor pragmatische oplossingen. Dit is de reden dat de Participatiewet en de WMO heel gericht, binnen de budgetten, met veel klanttevredenheid, hoge uitstroom naar werk en met veel maatwerk kunnen worden uitgevoerd. De regering heeft geen reden om aan te nemen waarom deze werkwijze toenemende opgaven voor de gemeente zou bemoeilijken. De in het rapport Beterr Haren opgenomen toekomstvisie is een richtinggevend kader voor de uitvoering van huidige en toekomstige opgaven.*

Vraag 6

D66: Acht de regering het op enigerlei wijze mogelijk voor Haren om een significante beleidswijziging door te voeren waardoor het zelfstandig kan blijven en daarnaast dezelfde faciliteiten en diensten aan haar inwoners kan blijven aandienen, zonder de lokale belastingen drastisch te verhogen? Of acht zij dit onhaalbaar?

Feitelijk juiste antwoord: *In het voorjaar van 2016, heeft de gemeente Haren, naar aanleiding van het B&A rapport Verkenning zelfstandigheid gemeente Haren, door een samenwerkingsverband van raadsleden, bestuurders, organisaties, burgers en ambtelijke organisatie in een maand tijd het plan Beterr Haren laten maken. Op 15 juni 2016 heeft de gemeenteraad dit verbeterplan vastgesteld, na amendering van het onderdeel financiën. Hierin zijn voor de door B&A geconstateerde zes verbeterpunten voor behoud van zelfstandigheid oplossingen geformuleerd, met gebruikmaking van het hiertoe door B&A gegeven advies. Zij betreffen de toekomstvisie, financiën, burgerparticipatie, rolvervulling door college en raad, ambtelijke organisatie en regionale verhoudingen. Met de uitvoering ervan is onmiddellijk een begin gemaakt. Hierbij zijn inmiddels goede vorderingen gemaakt, ondanks het financiële arhi-toezicht dat op Haren van toepassing is. De faciliteiten en diensten voor de inwoners blijven gewaarborgd en de verhoging van de lokale lasten is voor de inwoners en ondernemers alleszins acceptabel. Afgaande op de conclusies van het genoemde B&A rapport heeft de regering geen aanleiding om te betwijfelen of Haren na volledige uitvoering van het verbeterplan zelfstandig kan blijven. In dit verband wil de regering erop wijzen dat er geen enkele zekerheid is dat ingeval van herindeling met Groningen en Ten Boer de huidige diensten en faciliteiten voor de inwoners onverkort in stand blijven en lokale lasten niet drastisch worden verhoogd.*

Vraag 7

D66: Hoe beziet de regering de onverenigbaarheid tussen aan de ene kant het rapport van de heer Allers namens het Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden (COELO) en aan de andere kant de rapporten van B&A en Deloitte?

Feitelijk juiste antwoord: *Het COELO is op verzoek van de Stichting Burgercomite Haren nagegaan in hoeverre financiële overwegingen inderdaad een goed argument vormen voor de door de provincie voorgestelde herindeling van Haren. Om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden heeft het COELO twee sporen gevolgd. In het eerste spoor is nagegaan in hoeverre Haren inderdaad in een financiële positie verkeert die zo slecht is dat die herindeling met Groningen en Ten Boer nodig maakt. Hiertoe is onderzocht of recente onderzoeken deze door de provincie getrokken conclusie rechtvaardigen. Het tweede spoor is een beoordeling van het totaal aan financiële inspanningen waartoe de raad van Haren op 15 en 20 juni 2016 heeft besloten: geeft dit een afdoende oplossing voor de door Berenschot, B&A en Deloitte geconstateerde risico's en verbeterpunten? Wat zijn de gevolgen voor de lastendruk van inwoners van Haren?*

Prof. Allers concludeert dat de financiële positie van Haren geen reden is voor een herindeling van Haren. De financiële positie van Haren is weliswaar zwak, maar zij vorm geen acuut probleem. De provincie heeft dat in haar rol van financieel toezichthouder ook niet aangegeven. De financiële positie van Haren is bovendien niet uitzonderlijk. Er zijn veel gemeenten die er vergelijkbaar voorstaand. De zwakke financiële positie is volgens hem het gevolg van het door Haren in het verleden gevoerde beleid, niet van door de gemeente niet te beïnvloeden omstandigheden. Met voldoende politieke wil kan het probleem door de gemeente zelf worden opgelost. Haren heeft met dat doel een ombuigingspakket samengesteld. De voorgestelde combinatie van belasting verhogen en bezuinigen maakt het mogelijk begrotingsoverschotten te realiseren. Daarmee kan de reservepositie worden verstevigd en de schuldpositie verlaagd. Zo wordt de begroting van Haren flexibeler en zal de gemeente weer beter in staat zijn tegenvallers op te vangen en nieuwe prioriteiten te bekostigen. Met andere woorden: met het totaal aan financiële inspanningen heeft de raad in juni 2016 volgens het COELO een juist antwoord gegeven op de rapporten van o.a. B&A en Deloitte. De regering onderschrijft deze conclusie, mede gezien de inmiddels door het gemeentebestuur van Haren bereikte resultaten bij de uitvoering van het financiële herstelplan.

Vraag 8

GroenLinks: Wil de regering nog eens nader uiteenzetten hoe de inwoners, maatschappelijke organisaties en de lokale politiek van de betreffende gemeenten betrokken is geweest bij de totstandkoming van het voorstel tot gemeentelijke herindeling?

Feitelijk juiste antwoord: *De inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeenteraden van de drie gemeenten hebben geen enkele invloed gehad op de inhoud van het voorstel tot gemeentelijke herindeling. Het voorstel is geheel bepaald door bestuurders van de provincie en de drie gemeenten.*

In de fase van het open overleg (april-juni) zijn de inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeenteraden van de drie gemeenten niet geïnformeerd over of in de gelegenheid gesteld bij te dragen aan de discussie over de beoogde herindeling of de voorbereiding van het rapport Verkenning gemeentelijke herindeling Groningen, Haren en Ten Boer. Gedeputeerde staten hebben hun besluit van 28 juni 2016 tot het gaan voorbereiden van een herindelingsontwerp achteraf mondeling toegelicht aan het college en de raad van Haren.

In de fase van de voorbereiding van het herindelingsontwerp (juli/augustus) is er een bijeenkomst voor de inwoners van de drie gemeenten geweest, waarin vragen konden worden gesteld. Eind augustus zijn er inloopmarkten voor de inwoners georganiseerd in de drie gemeenten waarin mondeling en schriftelijk inbreng kon worden geleverd voor het herindelingsontwerp, zonder dat de inwoners enig beeld hadden van de beoogde inhoud van het herindelingsontwerp. Binnen een week na deze bijeenkomsten werd het herindelingsontwerp afgerond. Volgens de provincie gaven de opbrengsten van de inloopbijeenkomsten geen noodzaak tot wijzigingen in het herindelingsontwerp (verslag bestuurlijke voorbereidingsgroep d.d. 5 september 2016).

In de fase van de voorbereiding van het herindelingsadvies hebben de inwoners, maatschappelijke organisaties en raden van de drie gemeenten de gelegenheid gehad om zienswijzen in te dienen over het herindelingsontwerp. Hiervan is met name in Haren ruim gebruik gemaakt (950 zienswijzen waarvan 613 tegen

het herindelingsontwerp). De zienswijzen hebben gedeputeerde staten geen aanleiding gegeven om het herindelingsadvies ten opzichte van het herindelingsontwerp inhoudelijk aan te passen (conclusie §3.13 Reactienota zienswijzen). Voorafgaande aan de vaststelling van het herindelingsadvies hebben ca. 20 personen vanuit de politiek en de burgers van Haren gebruik gemaakt van het recht tot inspreken. Hun inbreng heeft geen enkele invloed gehad op de besluitvorming door provinciale staten.

Tijdens het voorbereidingsproces hebben inwoners en het Burgercomité Haren zich ook schriftelijk gericht tot de Commissaris van de Koning, gedeputeerde staten en provinciale staten. Daar heeft de provincie ook niets mee gedaan.

Vraag 9

SP: Waarom wordt er, terwijl deze herindeling niet kan rekenen op draagvlak onder de bevolking van Haren, toch gekozen voor een herindeling? De uitdagingen waar de kleinere gemeenten voor staan, na onder andere decentralisaties, leiden zo immers toch tot gedwongen herindelingen, lijkt het.

Feitelijk juiste antwoord: *In het gebrek aan draagvlak in combinatie met het inmiddels ingetreden herstel van de financiële positie van Haren en het gegeven dat herindeling van Groningen en Ten Boer ook gerealiseerd kan worden zonder dat Haren daarbij betrokken wordt, is er alle reden om terug te komen op het voorstel tot herindeling van Haren met Groningen en Ten Boer.*

Vraag 10

ChristenUnie: Hoe is het voorlopig principebesluit van de raad van Haren tot herindeling van Haren met Groningen en Ten Boer op 25 november 2013 tot stand gekomen en wat gaf daarin de doorslag?

Feitelijk juiste antwoord:

Er lag tijdens die vergadering een richtinggevend besluit voor tot herindeling met Groningen en Ten Boer. Echter de raad heeft na een lange vergadering die op twee dagen moest worden gevoerd, besloten om een voorlopig besluit te nemen. Dit is ook zo in de besluitenlijst opgenomen. Er is geen principe, noch een richtinggevend besluit genomen. Voor de Gemeentewet bestaat echter geen voorlopig besluit en derhalve had dit besluit feitelijk geen rechtskracht. De toenmalige coalitie wilde per se voor de gemeenteraadsverkiezingen een herindelingsbesluit nemen, terwijl geen enkele partij zich in haar verkiezingsprogramma 2010 had uitgesproken voor herindeling van Haren. Integendeel, in september 2012 werd in het coalitieakkoord van de raadsfracties van VVD, PvdA, GroenLinks en ChristenUnie vastgelegd dat 'de zelfstandigheid van Haren niet ter discussie staat'. Het voorlopige karakter van het besluit had alles te maken met de wens van de raad om tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014 een burgerraadpleging te organiseren om de bevolking om haar mening over de door de provincie voorgestane herindeling met Groningen en Ten Boer te vragen. De enige reden dat in november 2013 een besluit werd genomen, zonder dat alternatieven waren onderzocht en de bevolking zich had kunnen uitspreken, was dat het toenmalig provinciebestuur vond dat er haast moest worden gemaakt en druk op de gemeenten had gelegd om voor 1 december 2013 met een richtinggevende uitspraak te komen. Bij de totstandkoming van het voorlopige besluit heeft de op 1 mei 2013 aangetreden waarnemend burgemeester van Haren een cruciale rol gespeeld.

Vraag 11

SGP: In hoeverre past dit voornemen [vermoedelijk is bedoeld: herindeling van Haren met Groningen/Ten Boer] bij het provinciaal uitgangspunt inzake herindelingen [dat geen herindelingen van bovenaf worden gedaan]?

Feitelijk juiste antwoord: *Gedeputeerde staten hebben in hun besluit van 1 september 2015 het provinciale uitgangspunt zo uitgelegd dat zij niet eigenstandig gebruik zullen maken van hun bevoegdheid herindelingsvoorstellen te doen, als daarvoor geen draagvlak is bij de betrokken gemeenten. Provinciale staten hebben hiermee ingestemd. Derhalve bood het provinciale beleid gedeputeerde staten geen ruimte om Haren te dwingen tot deelname aan de lopende gesprekken tussen de colleges van Groningen en Ten Boer ter voorbereiding van een herindelingsontwerp voor hun gemeenten. Door toch toepassing te geven aan artikel 8 Wet arhi heeft de*

provincie gehandeld in strijd met het Beleidskader gemeentelijke herindeling en algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Vraag 12

SGP: Is er bij de herindeling van Groningen, Haren en Ten Boer geen sprake van een vergelijkbare situatie als bij Heerlen en Landgraaf, waarbij de procedure problematisch is verlopen?

Feitelijk juiste antwoord: *Ja. Uit het artikel 8-arhibesluit en de begeleidende de brief van gedeputeerde staten aan de raden en colleges van Groningen, Haren en Ten Boer d.d. 30 maart 2016 en uit het verslag van de openbare informatieve bijeenkomst provinciale herindelingsprocedure Groningen-Haren-Ten Boer d.d. 8 april 2016 blijkt dat het open overleg uitsluitend strekte tot verkenning van een herindeling van deze drie gemeenten en in drie maanden diende te worden afgerond met een besluit van gedeputeerde staten. Volgens de wet is voor open overleg maximaal zes maanden beschikbaar*

Tijdens het open overleg heeft de provincie geen enkel initiatief genomen voor een serieuze verkenning van een alternatieve herindelingsmogelijkheid voor Haren dan met Groningen en Ten Boer. De provincie heeft ook geen contact gezocht met de gemeente Tynaarlo. Feitelijk was voor zo'n alternatieve verkenning ook geen ruimte omdat Groningen en Ten Boer al enkele maanden samen bezig waren met de voorbereiding van een herindelingsontwerp op basis van een strakke planning, gericht op een lichte samenvoeging per 1 januari 2019. Deze gemeenten hadden ook geen enkel belang bij een verkenning van een mogelijke herindeling van Haren met Tynaarlo, omdat zij daarbij geen partij zouden zijn. Het is aannemelijk dat de provincie, al dan niet op verzoek van Groningen en/of Ten Boer, artikel 8 Wet arhi heeft toegepast om alsnog te bereiken dat Haren zou worden betrokken bij de herindeling van Groningen en Ten Boer, nadat duidelijk was geworden dat Haren ondanks herhaalde uitnodigingen door Groningen en Ten Boer zich niet vrijwillig wilde aansluiten bij het herindelings-overleg van die twee gemeenten.

Vraag 13

SGP: In hoeverre kan een benadering gebaseerd op het belang dat op korte termijn moet worden gekomen tot een duurzame oplossing voor de regio daadwerkelijk leiden tot een positieve betrokkenheid van (de inwoners van) Haren bij de nieuwe gemeente?

Feitelijk juiste antwoord: *Driekwart van de kiezers in Haren koos in 2014 voor een partij die tegen fusie met Groningen was, bijna driekwart van hen sprak zich bij de burgerraadpleging uit tegen een herindeling met Groningen en Ten Boer. Veel mensen zijn ooit vanuit Groningen naar Haren verhuisd en noemen dat ook; "ik ben niet voor niets uit de stad vertrokken, ik wil in een dorp wonen, niet in een stad". Juist vanwege de korte lijnen en kleinschaligheid voelen zich zij zich betrokken bij hun gemeente. Meer dan 5000 inwoners en ook ondernemers zetten zich in voor de gemeenschap als mantelzorger en vrijwilliger of ondersteuner van het gemeentebestuur (burgerparticipatie). Gegeven die situatie is de gekozen benadering niet bevorderlijk geweest voor een positieve betrokkenheid van de inwoners bij de door de provincie voorgestane nieuwe gemeente. Het artikel 8-arhibesluit en de hieraan gekoppelde grote tijdsdruk zijn in Haren door velen ervaren als een overval. Ook het gevoel dat de afgelopen tijd de provincie niet naar hun verhaal wilde luisteren en niets heeft gedaan met de ingediende zienswijzen heeft kwaad bloed gezet. Velen zijn behoorlijk teleurgesteld in de politiek en zeggen 'niet meer te gaan stemmen omdat er niet naar de meerderheid geluisterd wordt'. En dat terwijl Haren altijd behoort tot de gemeenten met een hoog opkomstpercentage bij welke verkiezing dan ook! De huidige situatie zorgt voor tweespalt, met name door het gedwongen karakter en dat is overal te merken, in de media, bij de kapper, op het voetbalveld enzovoorts. Het valt te verwachten dat bij een herindeling met Groningen de animo om zich in te zetten op het gebied van vrijwilligerswerk en burgerparticipatie zeer snel zal afnemen.*

Vraag 14

SGP: Had het niet voor de hand gelegen om breder te kijken en ook de in de provincie Drenthe gelegen regio van Haren te betrekken in dit proces?

Feitelijk juiste antwoord: Ja. Temeer omdat een onderzoek naar de bestuurskracht van Haren door BMC, in 2008 uitgevoerd in het kader van de voorbereiding van een provinciebrede gemeentelijke herindeling in Groningen, uitwees dat Haren in een aantal opzichten een 'buitenbeentje' binnen de Groningse gemeenten is en erkenning van die specifieke positie door de provincie van belang is. BMC concludeerde dat vanuit bestuurskrachtperspectief van Haren de gemeente Tynaarlo de preferente partner is, gezien de geografische situering van beide gemeenten, de vergelijkbare schaal en vergelijkbare cultuur. In die samenwerking is veel winst te behalen voor die samenwerking.

Vraag 15

SGP: Klopt de indruk van de leden van de SGP-fractie dat er zeker op de iets langere termijn geen grote belemmeringen zouden zijn voor intensieve samenwerking met de gemeente Tynaarlo of mogelijk met andere gemeenten?

Feitelijk juiste antwoord: Ja.

Vraag 16

SGP: Is deze optie in de achterliggende jaren serieus onderzocht?

Feitelijk juiste antwoord: Neen.

Vraag 17

SGP: Kan de regering verduidelijken of de (financiële) toestand van Haren zodanig is dat er op korte termijn grote problemen te verwachten zijn.

Feitelijk juiste antwoord: *Nee. Ook voor de (middel)lange termijn worden geen problemen verwacht. Het plan Beterr Haren wordt zorgvuldig uitgevoerd. De begroting 2018 is zonder opmerkingen goedgekeurd. De algemene reserve bedraagt inmiddels € 9,1 miljoen (was: € 4,1 miljoen) en neemt de komende jaren verder toe. De schuldenlast gaat naar beneden, de solvabiliteitsratio gaat met sprongen omhoog (van 14% eind 2015 naar 19% eind 2018). Er zijn geen voorzieningen gesneuveld en dat wordt ook niet voorzien. Er is veel aanwas van nieuwe inwoners (mensen die hier een huis kopen, gezinsuitbreiding). Scholen groeien zelfs uit hun jasje door de toename van nieuwe inwoners. De wettelijke taken worden allemaal naar behoren uitgevoerd. De taken op het gebied van het sociaal domein zijn al sinds het begin van de decentralisatie goed opgepakt en uitgevoerd door middel van maatwerk. Ruimte voor nieuw beleid is er ook, maar doordat al het nieuwe beleid arhi-goedkeuring behoeft van de beoogde fusiepartners en de provincie kan Haren hiermee minder voortvarend te werk gaan dan het zou willen. Zo zijn de bouw van een nieuwe brandkazerne en renovatie van de gemeentewerf tegengehouden.*

Vragen 18 t/m 20 gaan niet over Haren

Vraag 21

SGP: Leidt het meenemen van Haren – en als gevolg daarvan een echte herindeling – niet tot een zodanige verzwaaring van de lasten dat het problemen oplevert voor de beide andere gemeenten?

Feitelijk juiste antwoord: *Ja. De kosten van een reguliere herindeling worden op ten minste € 900.000,- geschat. Voor het personeel van Groningen en Ten Boer schept reguliere herindeling meer onzekerheid.*

Vraag 22

SGP: Heeft een reguliere herindeling wel voldoende draagvlak in Groningen en Ten Boer?

Feitelijk juiste antwoord: *Bestuurlijk draagvlak is er niet voor een reguliere herindeling. De raden van beide gemeenten hebben zich in 2016 nadrukkelijk uitgesproken voor een lichte samenvoeging. In hoeverre er in Groningen voldoende maatschappelijk draagvlak is voor opheffing van hun gemeente, weet niemand. Er zijn nimmer informatieavonden over geweest of flyers over verspreid. Toen het herindelingsontwerp ter inzage lag, betrof het de lichte samenvoeging; daarvoor was in beide gemeenten steun. Nu de Raad van State dit heeft afgekeurd en de regering voor een reguliere herindeling kiest, is er sprake van een manco in de procedure: niemand van de bevolking (individueel) heeft een zienswijze kunnen indienen tegen het opheffen van de 1000 jaar oude stad Groningen. Er is dus ook geen reactienota van en ook is het niet verwerkt in het herindelingsadvies zoals het indertijd naar de minister is gestuurd. Het is onduidelijk wat betekent voor de rechtmatigheid van de gevolgde procedure.*

Vraag 23

SGP: Zou [voor Haren] een bredere oriëntatie qua gemeenten en varianten van samenwerking niet een beter uitgangspunt zijn geweest?

Feitelijk juiste antwoord: *Ja*

Vraag 24

SGP: Volgens de memorie van toelichting zou de gemeente Tynaarlo niet open staan voor samenvoeging met Haren. Is dit helemaal juist? Is er niet juist herhaaldelijk bereidheid geweest tot ten minste intensieve samenwerking of mogelijk zelfs herindeling met de gemeente Haren? Kan de regering hier een nadere toelichting op geven?

Feitelijk juiste antwoord: *De gemeente Tynaarlo heeft de mogelijkheid van een samenvoeging met Haren altijd opgehouden, omdat beide groene-longgemeenten binnen de Regio Groningen-Assen op elkaar zijn aangewezen en veel overeenkomsten hebben. Wijs geworden door de ervaringen opgedaan bij de fusie van Eelde, Vries en Zuidlaren tot de gemeente Tynaarlo, hecht Tynaarlo groot belang aan een zorgvuldig proces waarbij stapsgewijs via intensivering van de samenwerking en opbouw van onderling vertrouwen toegewerkt naar een samengaan op middellange termijn. Betrokkenheid van de bevolking van beide gemeenten bij dit proces wordt essentieel geacht. Een recente petitie heeft uitgewezen dat er bij de bevolking van Haren veel steun is voor zo'n ontwikkeling.*

Vraag 25

SGP: Wordt met het provinciale criterium 'schaalniveau' niet te gemakkelijk verondersteld dat een grotere gemeente automatisch beter functioneert?

Feitelijk juiste antwoord: *Er is inderdaad geen rechtstreeks verband tussen het schaalniveau en de kwaliteit van een gemeente. Het is inderdaad niet zo dat een grotere gemeente automatisch beter functioneert dan een kleinere gemeente. Volgens onderzoek van Berenschot kan voor landelijke gemeenten een inwonertal van 45.000-50.000 als een optimale schaal worden beschouwd. Maar er zijn naast 'schaal' nog diverse andere factoren bepalend voor de kwaliteit van een gemeente, zoals ernst en omvang van de sociale en economische problematiek, maatschappelijke opgaven, financiële positie, mate van burgerbetrokkenheid en -kracht, bestuurlijke en ambtelijke cultuur en aanwezigheid van korte lijnen tussen bevolking en bestuur met ambtelijke organisatie. Een stedelijke agenda verschilt doorgaans naar aard en complexiteit sterk van de agenda van een landelijke gemeente en stelt dan ook andere eisen.*

Vraag 26

SGP: Is voor grotere gemeenten het niet zo dat in het algemeen samenwerking geboden is, omdat zij bepaalde taken niet zelfstandig uit kunnen voeren?

Feitelijk juiste antwoord: *Ja. Grotere gemeenten als Groningen en Midden-Groningen werken zeer nauw samen in diverse intergemeentelijke verbanden, waaronder de Regio Groningen-Assen, de Veiligheidsregio en de Omgevingsdienst en maken gebruik van dezelfde inkooporganisaties.*

Vraag 27

SGP: Worden 'klein' en 'financieel zwak' niet te eenvoudig op één lijn gezet? Is de situatie van de stad Groningen niet ook financieel problematisch (geweest)?

Feitelijk juiste antwoord: *Ja, dat verband kan niet in zijn algemeenheid worden gelegd. Groningen heeft de laatste tien jaar meermaals te maken gehad met serieuze overschrijdingen en tekorten. De bouwcrisis en het niet doorgaan van de tram deed daar nog een stapje boven op. Vorig jaar nog kon de accountant geen goedkeurende verklaring geven, waar Haren die wel kreeg. In het rapport van COELO over de financiële positie van Haren wordt geconstateerd dat Groningen niet op alle indicatoren beter scoort dan Haren. Zo vertoont bijvoorbeeld de solvabiliteit van Groningen een (ongunstige) ontwikkeling die tegengesteld is aan die van Haren.*

Vraag 28

SGP: Heeft Haren van de provincie een serieuze kans gekregen om uitvoering te geven aan het verbeterplan *Beterr Haren*?

Feitelijk juiste antwoord: *Neen. Haren heeft die kans niet gekregen. Zoals in het antwoord op vraag 3 (VVD) al is aangegeven had de provincie bij het gemeentebestuur de verwachting gewekt dat Haren zelfstandig zou kunnen blijven indien het erin zou slagen om voor de zes verbeterpunten goede oplossingen te vinden én de raad vervolgens bij een afweging op basis van een vergelijking van het verbeterplan en de uitkomst van het open overleg (gericht op herindeling met Groningen en Ten Boer) zou concluderen dat de inwoners van Haren het beste worden gediend met behoud van zelfstandigheid door uitvoering van het eigen verbeterplan.*

Nog voordat de raad die vergelijking en afweging had kunnen maken, bleek de provincie (zonder dit aan Haren te vertellen) het ontwerp van het verbeterplan had laten toetsen door het bureau B&A. Zonder eerst Haren in de gelegenheid te stellen om te reageren op het toetsingsrapport werd het negatieve oordeel van B&A openbaar gemaakt. Hiermee heeft de provincie de indruk gewekt de besluitvorming door de raad te hebben willen beïnvloeden. De provincie kon echter niet weten dat de coalitiefracties in de raad van Haren al werkten aan een ingrijpende bijstelling van het ontwerp van het verbeterplan op het punt van financiën. Met deze bijstelling, waarmee het verbeterplan door de raad op 15 juni werd geamendeerd, viel de basis weg onder het toetsingsrapport van B&A. In plaats van zelf het door de raad vastgestelde verbeterplan te beoordelen, heeft de provincie de conclusies van het achterhaalde toetsingsrapport van B&A gebruikt als reden om de door de raad gemaakte keuze voor behoud van zelfstandigheid door uitvoering van het eigen verbeterplan te diskwalificeren. Ten onrechte, zoals het COELO eind augustus 2016 heeft vastgesteld.

Vraag 29

SGP: Zou het niet voor de hand liggen vanwege een ontbrekend draagvlak bij de bevolking en het bestuur van de gemeente zeer terughoudend te zijn bij deze herindeling?

Feitelijk juiste antwoord: *Ja. Een fusie zonder draagvlak kan niet. Dat zou schadelijk zijn voor de lokale democratie en het vertrouwen van de burgers in de politiek en de overheid.*

Vraag 30

SGP: Is in de loop van het proces wel voortdurend de eenmaal vastgelegde procedure gevolgd?

Feitelijk juiste antwoord: *Neen. Ter toelichting worden zes punten genoemd:*

a. *In het Beleidskader gemeentelijke herindeling is aangegeven dat waar het de onderlinge rolverdeling tussen gemeenten en provincies betreft, voorop dient te staan dat gemeenten als eerste aan zet zijn als het gaat om*

het vinden van oplossingen om hun maatschappelijke opgaven beter te kunnen oppakken. Van de twee situaties waarin volgens het Beleidskader gemeentelijke herindeling (§ 3) de provincie de ruimte had om het initiatief te nemen in het gesprek over versterking van de gemeentelijke bestuurskracht en wanneer nodig zelf een arhi-procedure te starten, was in het geval van Haren geen sprake.

De provincie had in dit geval naar het oordeel van de regering Haren de gelegenheid behoren te bieden door uitvoering van haar verbeterplan te laten zien of het zelf de bij het bestuurskrachtonderzoek door B&A geconstateerde verbeterpunten voor behoud van zelfstandigheid kon wegwerken. Dit was ook in overeenstemming geweest met het besluit van gedeputeerde staten dat de provincie geen gebruik maakt van de bevoegdheid om eigenstandig herindelingsvoorstellen te doen en met de aan Haren gedane toezegging dat de gemeente zelf diende af te wegen waarmee de inwoners het meest worden gediend.

- b. Uit het antwoord op vraag 12 (SGP) kan worden opgemaakt dat naar het oordeel van de regering het open overleg niet zo open is geweest als de wetgever had bedoeld. Gelet op het onvoldoende draagvlak bij de raad en bevolking van Haren voor samenvoeging van Haren met Groningen en Ten Boer had de provincie onderzoek naar de mogelijkheid van een samenvoeging van Haren en Tynaarlo niet achterwege mogen laten. Temeer waar in het Beleidskader gemeentelijke herindeling (§ 4, onder e) is gewezen op het belang van de regionale context (i.c. de Regio Groningen-Assen), wat meebrengt dat ten aanzien van een herindelingsvoorstel vooraf moet worden getoetst of sprake is van andere gemeenten die bij het herindelingsproces moeten worden betrokken. Een provinciegrens mag geen reden zijn om dit achterwege te laten.
- c. Uit het antwoord op vraag 8 (GroenLinks) blijkt dat de provincie geen open oor heeft gehad voor en recht heeft gedaan aan de opvattingen van de raad en de bevolking van Haren en de door hen geuite bezwaren tegen het handelen van de provincie. Dit is in strijd met de bedoeling van de wetgever.
- d. Aan de belangen van de raad, de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties van Haren is naar het oordeel van de regering tekort gedaan door het besluit van de provincie om voor hen essentiële zaken, zoals de te verwachten positieve en negatieve gevolgen van een herindeling buiten het herindelingsontwerp en herindelingsadvies te houden. Hierbij heeft de regering vooral het oog op gevolgen voor het voorzieningenniveau, het lokale lastenniveau, de woonomgeving, het groenbeheer, de burgerparticipatie bij maatschappelijke activiteiten, de sterk verminderde zeggenschap over de samenstelling van het bestuur, de bestuurlijke agenda en de eigen woonomgeving. Door deze te verschuiven naar een bestuursakkoord waarover geen zienswijzen kunnen worden uitgebracht, zijn raad, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties wezenlijk beperkt in hun recht om invloed uit te oefenen op de besluitvorming over de beoogde herindelingsgemeente.
- e. Door een selectief gebruik van onderzoeksresultaten is aan provinciale staten en de raad en de bevolking van Haren een op feiten gebaseerd beeld van de bestuurskracht en het financiële perspectief van Haren onthouden. Bovendien is hierdoor binnen en buiten de provincie Groningen toe ten onrechte de indruk gewekt dat voor Haren herindeling onvermijdelijk was. Het verschil in behandeling van de gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde en de gemeente Haren is opmerkelijk.
- f. De provincie heeft nagelaten serieus onderzoek te doen naar de gevolgen van de door haar beoogde herindeling voor de provinciegrensoverschrijdende Regio Groningen-Assen, in het bijzonder voor de groene long en voor de evenwichtige bestuurlijke verhoudingen. Evenmin heeft de provincie serieus onderzoek gedaan naar de aard en mate van interne samenhang tussen Groningen en Haren, op een manier zoals dit is gedaan bij de gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde.

Vraag 31

50Plus: Kan nader worden toelicht hoe het herindelingsadvies en de voorbereiding ervan procedureel zijn getoetst, in het licht van de door het gemeentebestuur van Haren en het Burgercomité Haren aan de toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verstrekte informatie (a t/m e)

Feitelijk juiste antwoord: Het herindelingsadvies is niet op deugdelijkheid getoetst omdat de regering had gemeend erop te mogen vertrouwen dat zij door de provincie juist was geïnformeerd. Om dezelfde reden is een toetsing van de gevolgde herindelingsprocedure op zorgvuldigheid, behoorlijkheid en rechtmatigheid achterwege

gelaten, hoewel die toetsing wel in het vooruitzicht was gesteld in de reactie van minister Blok d.d. 19 augustus 2016 op een verzoek tot schorsing en vernietiging door de gemeente Haren. Bij nader inzien betreurt de regering dit. Met de Afdeling advisering van de Raad van State is zij van mening dat het met het oog op het noodzakelijke draagvlak juist in gevallen waarbij een herindeling niet van onderop is geïnitieerd, voor alle partijen van belang is dat eenmaal vastgestelde procedures en toetsingscriteria zo nauwkeurig mogelijk worden gevolgd. Alleen op die manier wordt voor de betrokken gemeenten gedurende het proces zekerheid geboden over de gang van zaken en de wijze waarop de herindeling beoordeeld zal worden. De Afdeling acht het daarom geboden dat de bestaande procedures en toetsingskaders in dit geval zonder meer worden toegepast. En, zo kan hieraan worden toegevoegd, de toepassing ervan door de wetgever wordt getoetst op zorgvuldigheid, behoorlijkheid en rechtmatigheid. Het oordeel van de Hoge Raad in het Tegelen-arrest (1999) leidt tot dezelfde consequentie. Voor het overige wordt verwezen naar de antwoorden op vragen van de VVD (1 t/m 3) GroenLinks (8) en SGP (11, 12 t/m 15, 23, 28, 30).

§ 3. Toets aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling

Vragen 32

VVD: Waarop is de stelling van de regering dat de voorgestelde herindeling zal leiden tot een grote toename in bestuurskracht voor de inwoners van Haren en Ten Boer, gebaseerd en op welke specifieke gebieden zal de herindeling volgens de regering dergelijk effect sorteren?

Feitelijk juiste antwoord (m.b.t. Haren): *Volgens het Beleidskader gemeentelijke herindeling (§ 4 onder c) kan 'in essentie worden gesteld dat gemeenten bestuurskrachtig zijn als zij in staat zijn hun maatschappelijke opgaven op te pakken en wettelijke taken adequaat te vervullen, waarbij recht wordt gedaan aan en in het belang van 'hun maatschappelijke omgeving word gehandeld.'* Zo opgevat is het goed te begrijpen dat in het rapport *Grenzeloos Gunnen de wenselijkheid van een toename in bestuurskracht van de gemeenten in de provincie Groningen werd beschreven in verband met de aangekondigde decentralisatie van taken op het sociaal domein, structurele problemen (onvoldoende werkgelegenheid, vergrijzing) en structureel zwakke financiën. Na de decentralisatie bleek echter al snel dat Haren de taken op het vlak van WMO en Participatiewet zelf goed kon oppakken en uitvoeren. De structurele problemen waar de visitatiecommissie het oog had, doen zich bij Haren niet voor en zijn ook op langere termijn niet te verwachten. Tot de gezondmaking van zijn financiën is Haren zelfstandig in staat (gebleken). Voor de overige verbeterpunten die uit het bestuurskrachtonderzoek van B&A naar voren komen, zijn in het verbeterplan Beterr Haren passende oplossingen bedacht en deels al in de praktijk gebracht. Hieruit kan worden opgemaakt dat een verdergaande toename in bestuurskracht door middel van herindeling met Groningen niet nodig is. Dat Haren al jaren behoort tot de drie beste woongemeenten van Nederland (bron: onderzoek Elsevier Weekblad) bevestigt dit. Gelet op wat bij herindeling met Groningen verloren kan gaan, is een verdere toename in bestuurskracht ook niet gewenst.*

De wel eens geuite zorgen over het voorkomen van zogenaamde eenpitters in de organisatie, die bij ziekte voor een probleem kunnen zorgen bij de voortgang van werkzaamheden, zijn inherent aan kleinere gemeenten. Hiertoe maken zij met andere gemeenten in de omgeving samenwerkingsafspraken. Als dit niet zou kunnen, zou het betekenen dat er alleen nog maar gemeenten van minimaal 100.000 inwoners zouden kunnen zijn in dit land.

Vraag 33

VVD: Kan de regering voorts in kaart brengen hoeveel gemeenschappelijke regelingen er momenteel zijn tussen de drie gemeenten, en tussen Groningen en Haren en Groningen en Ten Boer afzonderlijk?

Feitelijk juiste antwoord (m.b.t. Haren): *Er zijn diverse gemeenschappelijke regelingen, deze zijn vaak provinciebreed of zelfs provinciegrensoverschrijdend. De meeste blijven bestaan na de herindeling waarbij de nieuwe gemeente Groningen in vergelijking tot de partners dan een dominantere rol kan spelen, zoals onderstaand overzicht van de bestaande gemeenschappelijke regelingen laat zien.*

1. Veiligheidsregio : blijft bestaan

2. ODG; blijft bestaan
3. Arcg (afval): blijft bestaan
4. Meerschap : blijft bestaan
5. Zuidlaardermeer: blijft bestaan
6. Inkooporganisatie RIGG : onduidelijk, meerdere gemeenten in de provincie willen uit dit orgaan dat de inkoop voor jeugdzorg regelt
7. Regio Groningen Assen: blijft bestaan
8. Waterketen Groningen/Noord Drenthe: blijft bestaan, het cluster waarin Haren nu opereert binnen de keten zal verdwijnen : Groningen/haren/Ten Boer dit zal vermoedelijk alleen Groningen worden, maar wel blijvend in de regeling.
9. Brandweer: Haren heeft al jaren een vrijwillig brandweerkorps, het is niet bekend of Groningen daarmee verder wil in de toekomst. Groningen heeft inmiddels de bouw van de nieuwe noodzakelijke kazerne tegengehouden in het kader van de arhi-procedure. Het is ook onduidelijk waar de brandweerlieden van Haren in de toekomst naartoe moeten.

Vraag 34

VVD: Hoe beoordeelt de regering de vorderingen op het gebied van de decentralisatie van de WMO en de jeugdzorg en de implementatie van de Omgevingswet in de nieuwe gemeente? Liggen de gemeenten hiermee op schema? In hoeverre zouden de gemeenten Ten Boer en Haren in de ogen van de regering in staat zijn de verantwoordelijkheden omtrent deze ontwikkelingen zelfstandig op zich te nemen?

Feitelijk juiste antwoord (m.b.t. Haren): *In Haren is de decentralisatie van de WMO vanaf het begin goed aangepakt. Meerdere klanttevredenheidsonderzoeken, ook in provinciaal verband, en onderzoek door de Adviesraad Sociaal domein en de Jongerenraad Haren hebben inmiddels uitgewezen dat Haren deze taak goed uitvoert. Er is geen reden om aan te nemen dat dit in de toekomst zou veranderen. De Omgevingswet is nog niet geïmplementeerd in Haren, wel zijn alle domeinen in kaart gebracht om te kunnen starten met de omgevingsvisie woonplan, bestemmingsplan buitengebied, wegenbeheerplan, groenplan etc.) Om de implementatie te starten is geld nodig, dit moet worden opgenomen in de begroting. Groningen, dat met Ten Boer al bezig is met de implementatie, zou in het kader van de arhi-procedure elke financiële en beleidskeuze van Haren in dit kader afwijzen: immers, het is niet zinvol voor de nieuwe gemeente om twee omgevingsvisies te hebben. De gemeente Haren kan dus wel starten, maar krijgt daar waarschijnlijk nooit de toestemming voor. Het is dan ook dubbel werk in het geval van een herindeling. Haren heeft inmiddels wel veel voorwerk gedaan. Als Haren zelfstandig blijft, is het prima in staat de Omgevingswet snel en goed te implementeren. De gemeente Tynaarlo heeft overigens al meerdere malen een verzoek gedaan om hierin ook samen op te trekken als het gaat om structuurvisie etc. De arhi-procedure verbiedt echter dergelijke samenwerking, zonder toestemming van Groningen, Ten Boer en de provincie.*

Vraag 35

VVD: Kan de regering nader toelichten waarom de samenvoeging van de drie gemeenten een bijdrage zal leveren aan evenwichtige regionale verhoudingen? Is dit op meer gestoeld dan het feit dat de gemeente Groningen na deze herindeling meer dan voorheen een samenstel zal zijn van stedelijk en landelijk gebied? Zo ja, waarop is dit dan gestoeld?

Feitelijk juiste antwoord: *De aannname van de provincie dat de samenvoeging van de drie gemeenten een bijdrage zal leveren aan evenwichtige regionale verhoudingen, komt voort uit de aan het provinciale herindelingsplan ten grondslag liggende idee dat als er in toekomst uitsluitend fors opgeschaalde gemeenten zijn, de regionale verhoudingen in de provincie Groningen vanzelf evenwichtig zullen zijn. Daarin was geen plaats voor resterende kleinere gemeenten. Die zouden dan 'weeskinderen' zijn, omdat de grotere gemeenten daarmee niet zouden willen samenwerken. Dit idee is in de praktijk losgelaten, doordat de provincie heeft ingestemd met de vorming van de fusiegemeente Westerwolde (25.000 inw.), in de overtuiging dat die met de andere gemeenten in haar omgeving goed zal kunnen samenwerken. Bovendien zijn niet alle gemeenten in de provincie*

bezig met herindeling (Stadskanaal, Veendam, Pekela, Oldambt). Naar de gevolgen van herindeling van Haren met Groningen en Ten Boer voor de Regio Groningen-Assen heeft de provincie geen onderzoek gedaan. De regering heeft geen reden om aan te nemen dat de tot deze regio behorende gemeenten, waaronder Groningen Midden-Groningen en Tynaarlo, niet langer met Haren zouden willen samenwerken als deze gemeente zelfstandig zou blijven. In deze regio heeft Haren al jaren een constructieve rol voor zijn omgeving. Zo bouwt Haren in opdracht van die regio in Haren Noord woningen ten behoeve van Groningen en draagt het bij aan de bereikbaarheid van de stad (transferia) en de economie van de stad (bedrijventerrein Nesciopark). Het lijkt geen twijfel dat binnen de Regio Groningen-Assen de regionale verhoudingen significant zullen wijzigen na een herindeling van Haren met Groningen. Tynaarlo zal dan alleen de groene long tussen Assen en Groningen moeten beschermen tegen de verstedelijkingsdruk. Bovendien zal Tynaarlo een ondergeschikte positie krijgen in de Meerschappen voor het Paterswoldse Meer en het Zuidlaardermeer, die onderdeel zijn van deze groene long. (Overigens is Haren meer dan 200 jaar oud, volwassen voor de wet. Een volwassen wees hoeft niet in een pleeggezin of geadopteerd te worden.)

Vraag 36

VVD: In hoeverre is de duurzaamheid van de gemeente Haren gegarandeerd als Haren ervoor zou opteren om zelfstandig te blijven, ook in het licht van toekomstige ontwikkelingen in de provincie Groningen, zoals bijvoorbeeld de gemeente Midden-Groningen.

Feitelijk juiste antwoord: *Uit het bestuurskrachtonderzoek van B&A kan worden opgemaakt dat als Haren de geconstateerde verbeterpunten goed zou aanpakken, het als zelfstandige gemeente duurzaam zijn wettelijke taken en maatschappelijke opgaven binnen een grotendeels heringedeelde provincie Groningen, kan vervullen. Er zijn geen redenen om aan te nemen dat het duurzaamheidsperspectief voor Haren ongunstiger is dan voor de fusiegemeente Westerwolde, waarvoor het parlement in 2017 het groene licht heeft gegeven. Haren heeft zijn zaken goed op orde en is voor belangrijke taken die de directe levenssfeer van mensen raken niet in sterke mate afhankelijk van gemeenschappelijke regelingen. Afgezien van de jeugdzorgtaak, maar dit geldt voor alle gemeenten in de provincie Groningen. Er is geen enkele reden om aan te nemen dat Haren dit niet kan voortzetten. Haren werkt prima samen met andere gemeenten en is ook bereid dat uit te breiden, bijvoorbeeld met Tynaarlo, waar Haren al jaren een goede band mee heeft. De verhoudingen met Midden Groningen waren goed en blijven goed, de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor alles rondom het Zuidlaardermeer blijven de gemeenten in volle harmonie dragen. Mocht in de toekomst op andere gebieden samenwerking gevraagd worden, dan zal geen enkele gemeente daar onwelwillend tegenover staan.*

Vraag 37

CDA: Is het anders organiseren van bestuurlijke nabijheid naar de mening van de regering een voorwaarde voor de voorgestelde samenvoeging?

Feitelijk juiste antwoord (m.b.t. Haren): *Ja. Het is echter de vraag of hiermee het verlies van zeggenschap van de inwoners van Haren over de samenstelling van het lokale bestuur, de eigen woonomgeving, instandhouding van voorzieningen en het eigen karakter van de dorpen en de lokale lasten en het verlies van korte lijnen tussen bestuur en inwoners – zaken waaraan veel inwoners van Haren sterk hechten – in voldoende mate zullen kunnen worden gecompenseerd. De ervaringen met experimenten met het organiseren van bestuurlijke nabijheid zijn beperkt en niet onverdeeld positief. Tijdens het herindelingsproces is de provincie hierover het gesprek met de inwoners niet aangegaan.*

Vraag 38

CDA: Kan nader worden onderbouwd waarom het besluit van de gemeente Haren om niet in te stemmen met de voorgestelde samenvoeging, de samenvoeging van Groningen en Ten Bier onmogelijk maakt?

Feitelijk juiste antwoord: Een succesvolle samenvoeging van Groningen en Ten Boer is niet afhankelijk van deelname van Haren aan deze herindeling. Dit hebben de gemeenteraden van Groningen en Ten Boer te kennen gegeven.

Vraag 39:

D66: Is volgens de regering aan de vereisten van zorgvuldigheid, behoorlijkheid en rechtmatigheid voldaan?

Feitelijk juiste antwoord: Neen. Zie ook het antwoord op de vraag van 50Plus (30)

Vraag 40

D66: Wat is de reactie van de regering op de vrees in Haren dat samenvoeging met Groningen gevolgen zal hebben voor het voortbestaan van diverse voorzieningen en dat de 'groene longfunctie' die Haren vervult zal verdwijnen door bebouwing ten behoeve van Groningen? Is hier in het herindelingsadvies voldoende rekening mee gehouden?

Feitelijk juiste antwoord: *Deze vrees is bepaald niet ongegrond, gelet op de grootstedelijke ambities van Groningen. In het herindelingsadvies is aan de mogelijke gevolgen voor Haren en waarborgen voor instandhouding van de 'groene longfunctie' geen enkele aandacht besteed, hoewel in diverse zienswijzen hierom nadrukkelijk is gevraagd. Als de gemeente Haren wordt opgeheven, vallen de waarborgen voor het behoud van het groene karakter van de dorpen en het bijbehorende open gebied weg.*

Vraag 41

D66: Kan de regering beamen dat met de fusie van Groningen, Haren en Ten Boer diverse gemeenschappelijke regelingen komen te vervallen? Hoeveel zijn dit er en wat is hun onderlinge samenhang?

Feitelijk juiste antwoord (m.b.t. Haren): *Er vervallen geen gemeenschappelijke regelingen.* Zie antwoord op vraag VVD (33).

Vraag 42

D66: Hoe zal de regering waarborgen dat de inwoners van Haren rust, saamhorigheid en toekomstgerichtheid ervaren, indien dit wetsvoorstel wordt aangenomen?

Feitelijk juiste antwoord: *Zulke waarborgen kunnen niet worden gegeven. Ervaringen met andere herindelingen die tegen de wil van een meerderheid van de bevolking werden doorgezet, hebben geleerd dat een deel van de inwoners zich afkeert, zich niet langer betrokken voelt bij de lokale democratie en zich onttrekt aan burgerparticipatie. Tijdens een Algemeen Overleg met de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken op 3 juli 2013 heeft minister Plasterk voor dit effect gewaarschuwd.*

Vraag 43

GroenLinks: Hoe wordt gewaarborgd dat burgers in de huidige gemeenten Ten Boer en Haren bij een herindeling tijdig en adequaat geïnformeerd worden hoe zij als inwoners van de kleine kernen voldoende mee kunnen participeren en hoe zij betrokken worden bij de vormgeving van het toekomstige beleid?

Feitelijk juist antwoord: Hiervoor biedt het herindelingsadvies geen enkele waarborg. Het is aan de in november 2017 te kiezen gemeenteraad om zich hierover uit te spreken.

Vraag 44

GroenLinks: Wil de regering ingaan op de zorgen van de inwoners over het behoud van groengebieden in de toekomstige gemeente? Hoe kijkt de regering aan tegen de zorgen van bewoners in de huidige gemeente Haren over het volbouwen van de huidige groenstrook tussen de stad Groningen en de kern Haren?

Feitelijk juiste antwoord: *Deze zorgen zijn alleszins begrijpelijk en gegrond. In het herindelingsadvies is aan de mogelijke gevolgen en waarborgen voor de groengebieden in Haren geen enkele aandacht besteed, hoewel in diverse zienswijzen hierom nadrukkelijk is gevraagd. Zie ook antwoord op vraag D66 (40).*

Vraag 45

GroenLinks: Hoe kunnen de toegankelijkheid van het lokale bestuur en de voorzieningen in alle kernen voldoende worden gewaarborgd en hoe kan het karakter van de dorpskernen behouden worden?

Feitelijk juiste antwoord (m.b.t. Haren): *Het herindelingsadvies geen hierin geen inzicht. Evenmin is hierover met de inwoners, ondernemers en dorpsverenigingen in Haren gesproken.*

Vraag 46

ChristenUnie: Kan de regering nader toelichten welke risico's er aan verbonden zijn als de herindeling van Haren geen doorgang zou vinden?

Feitelijk juiste antwoord: *Volgens de regering levert het niet meedoen van Haren aan de herindeling van Groningen en Ten Boer geen risico's op, zolang er in Haren voldoende politieke wil is om zijn verbeterplan volledig uit te voeren en de samenwerking met Tynaarlo uit te breiden met het oog op het regionale belang van de groene long in de Regio Groningen-Assen. Burgers van Haren zullen weer vertrouwen krijgen in de politiek en de democratische rechtsstaat.*

Vraag 47

ChristenUnie: Kan de regering aangeven hoe vervolg zal worden gegeven aan het voornemen om het Beleidskader gemeentelijke herindeling aan te passen op het punt van de voorwaarden voor toepassing van de lichte samenvoegingsvariant?

Feitelijk juiste antwoord: De minister zal de vaste commissie hierover binnenkort informeren.

§ 4. Financiële aspecten

Vraag 48

VVD: Kan de regering aangeven hoe het gegeven dat Haren een sluitende begroting heeft en het oordeel van de provincie dat de financiële positie van Haren niet sterk is, zich tot elkaar verhouden?

Feitelijk juiste antwoord: *Het oordeel van de provincie is gebaseerd op de in diverse rapporten gesignaleerde lage algemene reserve en hoge schuldenlast van Haren. Dit staat, strikt genomen, los van het feit dat Haren een sluitende begroting heeft. Door de uitvoering van het verbeterplan Beterr Haren, dat volgens prof. Allers (COELO) een juist antwoord biedt op de gesignaleerde problemen, slaagt het gemeentebestuur erin aanzienlijke begrotingsoverschotten te creëren waardoor de algemene reserve sterk wordt vergroot en de schulden kunnen worden verlaagd. Zie ook het antwoord op vraag SGP (17).*

(Vraag 49 VVD: Wat is momenteel de situatie aangaande de artikel-12 status van de gemeente Ten Boer)

Vraag 50

VVD: Kan de regering een overzicht verschaffen van de lokale lasten voor zowel bedrijven als inwoners in de drie gemeenten, en hoe deze zich de afgelopen jaren hebben ontwikkeld? Wil de regering hierop een reactie geven?

Feitelijk juiste antwoord (m.b.t. Haren):

a. De afgelopen drie jaren is de ozb in Haren stapsgewijs verhoogd met het oog op het gezond maken van de gemeentelijke financiën.

De gemiddelde WOZ waarde van een woning in de gemeente Haren is € 272.484. Met deze gemiddelde WOZ waarde betaalt een inwoner van Haren nu € 875 aan lokale lasten, incl. afvalstoffenheffing en rioollasten.

Wanneer een inwoner van Haren met dezelfde gemiddelde WOZ waarde in (de nieuwe gemeente) Groningen zou wonen betaald deze inwoner € 934 aan lokale lasten, incl. afvalstoffenheffing en rioollasten. Dit is een toename van € 59 euro!

Haren heft geen hondenbelasting, Groningen wel (bedrag?),

b. Het verschil in tarief voor OZB niet-woningen is nog groter. In Haren is het tarief voor eigenaren 0,2570 % en voor gebruikers 0,2060 %. In Groningen zijn deze tarieven voor eigenaren 0,4931 % en voor gebruikers 0,3979 %. Stel dat je als ondernemer eigenaar en gebruiker bent van een pand met een WOZ waarde van € 500.000 dan scheelt dit maar liefst € 2.140 per jaar! Haren heft geen precariorechten, Groningen wel.

c. Conclusie: Bij een herindeling met Groningen zullen de inwoners en ondernemers van Haren duurzaam veel hogere lasten moeten betalen dan wanneer Haren de kans krijgt als zelfstandige gemeente haar financiën op orde te brengen.

Vraag 51

CDA: Kan de regering nader onderbouwen waarom zij van oordeel is dat de financiële positie van de gemeente Haren zodanig is dat die een gedwongen samenvoeging met Groningen en Ten Boer rechtvaardigt?

Feitelijk juiste antwoord: *De regering onderschrijft het oordeel van prof. M. Allers (COELO), gegeven in augustus 2016, dat het in 2016 geconstateerde financiële probleem van Haren geen reden is voor herindeling omdat Haren met voldoende politieke wil dit probleem zelf kan oplossen. Het gemeentebestuur van Haren heeft sindsdien getoond dit probleem voortvarend en met succes volgens plan aan te pakken. De moeilijke periode van Haren was dus een tijdelijke, de inwoners hadden en hebben het ervoor over als dit nodig is om Haren zelfstandig te houden.*

Vraag 52

CDA: a. Waarop is de verwachting gebaseerd dat de structurele verlaging van de algemene uitkering uit het gemeentefonds van € 0,6 miljoen kan worden opgevangen door de te verwachten vermindering van de bestuurskosten en andere efficiencyvoordelen van de nieuwe organisatie?

b. Wat als deze verwachtingen uitblijven?

c. Wat als blijkt dat er straks toch een tekort op de begroting ontstaat als gevolg van de herindeling?

Feitelijk juiste antwoord: *Het herindelingsadvies biedt hierover geen uitsluitel.*

Opgemaakt op 4 maart 2018.

Deze antwoorden worden onderschreven door de fracties van CDA, D66 en Gezond Verstand Haren in de gemeenteraad van Haren.